

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Controversia 6. De viribus Naturæ sine adiutorio Gratiaë Divinæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

Dei notitiam & fidem supponitur habuisse ad-
jutorium ordinis naturalis, ut indicant illa ver-
ba D. Thomæ : Si aliquis taliter nutritus (in
sylvis) ductum naturalis rationis sequeretur,
certissimè est tenendum &c. Id quoque ex sola
Dei *providentia* & beneplacito fieri, homine in-
fideli ex ductu rationis naturalis inspirationem
fidei *non impediante* per sua peccata, conformiter
ab initio diximus.

CONTROVERSIA SEXTA

De viribus Naturæ sine adjutorio Gratiæ divinæ.

S. I.

*Quid possit homo prestare absque Gratia in servanda
lege naturæ, & tentatione superanda?*

Dico breviter primò : In natura lapsa sine
gratia datur potentia physica servandi col-
lectivè totam legem naturæ. Ita docent Ariaga,
& plures alij. Quia etiam sepositâ gratiâ homo
peccabit si violet legem naturæ. Atqui poten-
tia peccandi includit potentiam saltem physi-
cam non peccandi, nemo enim potest peccare
in eo quod physicè nequit vitare.

Dico secundò, Homo tamen lapsus habet ne-
cessitatem moralem saltem ex parte violandi le-
gem naturæ, si longo tempore ei desit gratia.
Hæc est communis doctrina Theologorum, a-
deo ut opposita censeatur errori proxima.

Ratio desumitur ex eo, quod Concilia & Pa-
tres in illud Apostoli ad Rom. 7. *Infelix ego homo*
quis

quis me liberabit de corpore mortis huius ? gratia Dei per Iesum Christum ; doceant observationem legis sine gratia esse moraliter impossibilem, propter infirmitatem carnis, & vim concupiscentia ; quibus denotatur necessitas quaedam antecedens, si in peculiari difficultate honestè operandi, seposito adjutorio gratia ; quia sensibilia vehementer apprehendimus, & concupiscentia ad hanc apprehensionem naturaliter insurgens, voluntatem ad objecta inhonesta vehementer inclinat, ideoque redditur moraliter impotens ad legem longo tempore observandam ; cum necesse sit intra longum temporis spatium frequenter occurrere tentationes legis observationi contrarias. Sicut in magna multitudine hominum, etsi possibile sit physicè omnes filere, moraliter tamen necessarium est aliquem fore qui loquatur. Colligitur eadem doctrina ex Concil. Milevitano *Can. 5.* & Tridentino *Sess. 6. c. 13.*

Dico tertio : Datur in homine lapsa moralis possibilitas servandi dictam legem tempore absque gratia. Est communis Doctorum

Quia pro exiguo tempore potest deesse illa moralis difficultas, quam in superiori assertionem exposuimus ; absente autem singulari difficultate, nos posse honestè operari, adeoque legem servare, admittunt passim Doctores cum S. Chrysostr. in 1. ad Corinth. *cap. 11.* & S. Anselmo in dial. de libero arbit. *cap. 5. & 6.*

Dico quarto : Homo in hoc statu nequit gravem tentationem sine gratia superare. Est communior, contra aliquos Authores Catholicos.

Et probatur ex Apostolo 1. ad Corinth. 10. *Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis* Ex quo loco docet Chrysostr. dari aliquas

tentationes quæ non possint à nobis viribus naturæ superari, cum eas opponat Apostolus tentationi humanæ, sive levi, quæ à nobis vinci potest. Et Prosper lib. contra Collatorem cap. 35. invehitur in Cassianum, quod dixerit à Jobo tentationem gravem viribus naturæ superatam fuisse.

Hinc dicendum à fortiori, omnes tentationes collectivè sine gratia superari non posse. Et quamvis nonnulli contrarium contendant, id tamen temerarium esse censet Suarez hic lib. 1. cap. 26.

Dices, Potest quis ex fine pravo inanis gloriæ mortem tolerare; ergo idem potest ex fine honesto gratia, non obstante rei difficultate.

Respondeo negando consequentiam. Quia finis pravus tollit, aut minuit difficultatem operandi, propter vehementem sensibilis bonitatis apprehensionem: finis verò honestus, quia languidè apprehenditur, relinquit totam tentationis difficultatem prædominari.

Dico quintò: Potest modò ab homine sine gratia vinci levis, aut mediocris tentatio. Ita docet Amicus, aliique communiter, contra Valquez, & Meratium, qui semper ad victoriam tentationis gratiam aliquam requirunt.

Ratio desumitur ex eo, quod aliqualis difficultas oppositæ tentationis non impediatur quin objecti honestas possit efficaciter apprehendi, atque ita connaturali modo placere ut voluntas illi adhæreat. Et sicut experimur opus non esse auxilio gratiæ ut quis resistat alteri gratiæ fortiter ac suaviter ad bonum inclinanti, ita etiam non est cur aliqualis difficultas concupiscentiæ impellentis ad actionem inhonestam, per vires naturæ nequeat superari. Adde proscriptam esse

esse Baij propositionem 29. *Non solum fures ij sunt & latrones qui Christum viam veritatis & vitam negant, sed etiam qui dicunt tentationi ulli, sine gratia ejus adjutorio, hominem posse resistere.*

Quæ nostræ assertioni ab aliis opponuntur, tantum probant requiri gratiam ad quamlibet tentationis victoriam, ut hæc sit meritoria præmij supernaturalis: aut ut contra leves etiam tentationes victoria continua obtineatur, quod lubentes admittimus. Sicut enim absque speciali privilegio nequeunt moraliter vitari omnia venialia, propter instabilitatem naturæ, & frequentes labendi occasiones, sic etiam natura perfecte non satis est potens, ut collectivè omnibus levium tentationum impulsibus obluctetur.

§. 2.

An homo possit habere aliquos Actus moraliter bonos absque Gratia supernaturali?

Certum est apud Doctores Catholicos, sine adjutorio gratiæ non elici actum bonum, prout conducit ad vitam æternam. Procedit hęc quæstio de actu tantum moraliter honesto, sive laude digno intra ordinem naturæ. Talem actum negat Bajus, ac penitus explodit distinctionem communem actionis honestæ in naturalem & supernaturalem, asserens ad quemlibet actum honestum gratiam supernaturalem esse necessariam.

Sed contraria sententia necessariò admittenda est. Quod probatur primò; Quia, inter alios, damnarunt Pontifices hunc Baij articulum 25. *Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum*

losophorum sunt vitia. Quia nempe procedunt ab infidelibus gratiâ destitutis. At ex Baio unum breviter exquiri velim: Si filius infidelis videat suum patrem lapsam in foveam, quid illi agendum ut peccatum non incurrat? Si nolit illi manum porrigere, delinquet certè contra amorem parenti debitum: si illum è fovea extrahat, etiam extrahendo peccabit, quia si Baio credimus, omnia infidelium opera sunt peccata.

Probatùr Secundò, Quia Concilia videntur supponere nos per vires naturæ posse honestè operari. Tridentinum enim *sess. 6. can. 2.* negat nos posse credere, pænitere &c. sicut oportet ad justificationem obtinendam, sine gratia. Quâ limitatione, *sicut oportet*, satis insinuat nos posse quidem moraliter honestè operari, sed non utiliter ad salutem, per vires naturæ. Cum eadem limitatione loquitur Concil. Arausicanum *can. 6. & 7.* damnans Semipelagianos, non quod assererent hominem ex se posse honestè operari, sed quod adderent, id posse, sicut oportet ad salutem. Quin & eam gratiæ necessitatem sic restringit Augustinus *lib. de gratia Christi cap. 27.* ubi non asserit illam esse absolutè necessariam ad bene operandum, sed tantum sic, ut sine ea nihil possimus, quod ad pietatem pertinet, utramque justitiam. Eodem modo loquitur *lib. de prædest. sanct. cap. 2.* & *lib. de bono per se. cap. 16.* & *lib. de grat. & libero arbit. cap. 17.*

Neque his obstat primò, quod S. Augustinus aliquando asserat, voluntatem de suo nihil habere nisi peccatum. Vel enim peccatû accipit propriè, & sic verum est soli voluntati humanæ adscribendum esse peccatum, & illi non esse integre attribuendum opus moraliter honestum, cum hoc à Deo præcipue proveniat. Vel sumit
pecca-

peccatum improprie, pro actu inutili, & aberrante à fine supernaturali, atque ita voluntas de suo tantum habet peccatum sive opera inutilia ad salutem.

Neque obstat secundò, quod S. Augustinus dicat, seposità gratià, inductam esse impotentiam servandì legem: per hoc tantum indicat, totam legem naturæ, propter singularem difficultatem, non posse sine gratia ita integrè servari, quin ea aliquando violetur: non negat tamen eam posse, ex parte, per actus naturaliter honestos impleri.

Neque obstat tertio, quod idem Augustinus aliquando doceat, in Infidelibus veras virtutes non reperiri. Agebat enim contra Pelagianos asserentes viribus naturæ haberi veras virtutes utiles ad vitam æternam, idque probantes exemplo infidelium: negabat igitur è contra Augustinus, infidelibus tales virtutes inesse, quæ poterant ad salutem conferre. Sic enim scribit *lib. 4. contra Julianum cap. 3.* Absit in aliquo, sit vera virtus nisi fuerit justus; absit autem sit justus nisi ex fide: postea subdit: si ad consequendum veram beatitudinem quam nobis fides promittit nihil profunt homini virtutes, non sunt veræ virtutes. Hinc etiam elucet non aliam esse mentem S. Augustini dum dicit: *Omne quod non est ex fide peccatum est: quia, ut ipse loquitur lib. de spiritu & lit. cap. 27.* Infidelis vix unquam debito fine operatur, & licet subinde agat honestè, id illi nihil prodest moraliter ad salutem, Adeoque omne opus hominis infidelis vel est propriè peccatum, vel improprie, considerando ejus actionem prout est inutilis ad beatitudinem obtinendam. Ex quibus patet nullo fundamento negari opus moraliter honestum absque auxilio

lio gratiæ, modò non afferatur, tali operi vim inesse meriti, aut illud positivè hominem dispo- nere ad salutem, & beatitudinem supernatura- lem, quod ex §. sequenti magis confirmatur.

Ex quibus patet, quàm parum consideratè nuper quidam Professor publicè Scholas illas damnaverit hæresis Pelagianæ, quæ hanc sen- tentiam sustinent. Cum tamen in Baio disertè & sub anathemate proscripta sit hæc prop. 37. *Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnoscit.*

§. 3.

*An solis Naturæ viribus possit elici Amor Dei
super omnia?*

Procedit hæc controversia de statu naturæ lapsæ, frustra enim aliqui fusè disputant, an possibilis sit talis amor in statu naturæ integræ, & an sine gratia possint cognosci aliqua veri- tates ad honestam operationem conducentes: nam ex sola decisione præsentis quæstionis u- trumque admitti debet.

Dico igitur, homini lapsò possibile esse solis naturæ viribus amare Deum super omnia, amo- re naturali tam concupiscentiæ, quam amici- tiæ, qui dum durat affectivè excludat volunta- tem Deum graviter offendendi. Est hæc recep- tissima Theologorum sententia, quam tradit D. Thomas. 1. part. quæst. 6. art. 3. & sæpius ali- bi: nec non Scotus in 1. diff. 17. q. 2. Occamus quoque, Durandus, aliique docent, Deum etiam ut est author naturæ posse ab homine post lap- sum diligi perfecto amore benevolentia. Val- quez

quez autem, & aliqui Doctores Catholici, qui videntur aliter loqui, non negant cum Baio voluntati adesse sufficientiam eliciendi istum amorem sine gratia supernaturali, sed tantum opinantur ad Dei gratiam pertinere cogitationem congruam & efficacem cum qua amor iste actu elicitur, non verò cogitationem inefficacem: neque illi reiiciunt communem divisionem amoris in naturalem, & supernaturalem.

Probatur autem nostra assertio primò, ex damnata propositione Baiana 36. *Amor naturalis qui ex viribus naturæ oritur, ex sola Philosophia per elationem præsumptionis humanæ, cum injuria Crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus.* Ergo nostra assertio huic contraria indubitatis Pontificum decretis roboratur.

Probatur Secundò, ex Concil. Arausicano can. 25. & Tridentino Sess. 6. can. 13. ubi docent, hominem in isto statu non posse amare Deum, sicut oportet ad justitiam: hæc autem limitatio, ut supra dixi, satis ostendit per vires naturæ haberi posse alium Dei amorem, qui ad justitiam & salutem non conducatur. Et hanc esse doctrinam S. Augustini, quem sibi frustra vindicat Baius, patet ex lib. 12. de Civit Dei cap. 1. Sicut, inquit, cum vitium oculorum dicitur cæcitas, id ostendit quod ad naturam oculorum pertinet visus... ita cum vitium creaturæ rationalis dicitur, quod non adhæreat Deo, hinc aperte declaratur ejus naturæ ut Deo adhæreat convenire. Et lib. de moribus Ecclesiasticis cap. 3. docet nos assequi ratione esse rectè vivendum, & Deum sequendo debere beatè vivere, id autem fieri diligendo Deum, quod est primum mandatum ad beatitudinem obtinendam. Sentit ergo S. Augustinus homini naturale esse
Deo

Deo adherere per amorem, nempe perfectum, adeoque id esse in potestate naturæ, quæ seposita gratiâ, ordinatur ad beatitudinem naturalem. Subscribit Augustino S. Fulgentius ad Monimum *cap.* 18. Naturæ, inquit, inesse non posset ullatenus ratio, nisi ei posset inesse Dei dilectio. Et alij passim Patres, ex eo quod natura rationalis ex se sit imago Dei, inferunt ei competere ut in Deum tendat per dilectionem.

Probatur tertio ex ratione. Tenemur lege naturali Deum perfecte diligere, neque in natura ostenditur impossibilitas illum ita diligendi: potest enim Deus naturaliter nobis proponi ut infinite bonus, & amabilis. Ergo neque ratione motivi subest moralis impossibilitas perfecti amoris, neque ex eo, quod Deus debeat omnibus præferri; quia potest per cognitionem perfectam summæ bonitatis appreciari ut omnibus præferendus, & simul abesse omnis tentatio quæ voluntatem avertat, & in creaturas inclinet.

Dices, In hoc statu inest voluntati impossibilitas effectiva ut tota lex naturalis observetur absque adjutorio gratiæ. Ergo ex illa oritur etiam impossibilitas affectiva adhærendi Deo per amorem perfectum, nisi voluntati ad amandum gratia supernaturalis opituletur.

Respondeo neg. consequentiam. Potest enim fieri ut homo actu naturali cognoscat sibi postea ex parte Dei non defutura subsidia necessaria ad totam legem effectivè observandam: ergo eo posito potest affectivè Deo super omnia adherere. Necessitas enim gratiæ postea conferendæ, non efficit quo minus voluntas jam ex parte sua perfecto amore in Deum feratur. Sicut necessitas potestatis supernaturalis ad celebrandum,

brandum, non impedit quo minus jam actu naturali velim efficaciter Sacerdotium, tantum postea conferendum. Quia tamen dictus amor est naturalis, nihil conferens ad justitiam supernaturalem, nec repugnans peccato habituali, neque sufficiens ut occurrente difficultate perseveret ad totius legis observantiam, hinc est quod à Patribus, aut Conciliis actibus gratiæ non annumeretur, cum tantum agant de amore ad salutem conducente, qui solet esse supernaturalis.

At, inquires, S. Augustinus sic insinuat amorem castum & perfectum elici ex gratia, ut agens contra Pelagianos sapius inculcet, ubi non est Spiritus gratiæ, ibi dominari peccatum.

Respondeo, aliud non inculcari ab Augustino, quam gratiam esse necessariam ad actus conducentes ad salutem, & in infidelibus defectu fidei rarò dari opus ex omni parte honestum; hinc meritò pronunciat: ubi non est Spiritus gratiæ ibi dominari peccatum, ibi enim censetur peccatum dominatum obtinere, ubi opera honesta rarius exercentur.

CONTROVERSIA SEPTIMA

De Gratia Efficaci, & in qua illa consistat, variorum sententiæ discutuntur.

Questionis de Efficacia gratiæ indubitata solutio, scopus est ad quem summa orbis Christiani ingenia ingenti studio collimarunt, & à quo plures certò aberrarunt, quemque nondum ullus Theologorum ita attigit, ut omnium suffragio compertæ veritatis palmam retulerit. Si quidem